

Nove vrste i nomenklaturne preinake u popisu flore Hrvatske – 8

SANDRO BOGDANOVIĆ^{1*}

¹Sveučilište u Zagrebu, Agronomski fakultet, Zavod za poljoprivrednu botaniku, Svetošimunska cesta 25, HR-10000 Zagreb, Hrvatska

*Autor za dopisivanje / corresponding author: sbogdanovic@agr.hr

Tip članka / article type: kratko priopćenje / short communication

Povijest članka / article history: primljeno / received: 1.12.2024., prihvaćeno / accepted: 20.12.2024.

URL: <https://doi.org/10.46232/glashbod.12.2.5>

Bogdanović, S. (2024): Nove vrste i nomenklaturne preinake u popisu flore Hrvatske – 8. Glas. Hrvat. bot. druš. 12(2): 59-64.

Sažetak

Do sada je u Glasniku Hrvatskog botaničkog društva objavljeno sedam priloga koji dopunjuju nacionalni popis flore Hrvatske i bazu podataka Flora Croatica – FCD s novoopisanim i novootkrivenim biljnim svojstama. Osim toga provode se i nomenklaturne preinake već postojećih svojti. Kako bi se taj niz i dalje nastavio, ovaj prilog je osmi u nizu te je u bazu FCD dodano deset novih svojti (*Allium dinaricum* Bogdanović, Anačkov, Čato, Borovečki-Voska, Salmeri et Brullo, *Carex distachya* Desf. subsp. *phyllostachioidea* (Ö.Nilsson) Jac.Koopman, Więclaw, Bogdanović et T.Denchev, *Cenchrus longisetus* M.C.Johnst., *Cenchrus spinifex* Cav., *Cochlearia danica* L., *Lepidium oblongum* Small, *Micromeria silicii* Bogdanović, Ljubičić, L. Sáez et Brullo, *Prangos trifida* (Mill.) Herrnst. et Heyn, *Sporobolus indicus* (L.) R.Br. i *Stachys ocymastrum* (L.) Briq.) koje su zabilježene po prvi puta za Hrvatsku. Osim toga, izvršena je jedna nomenklaturna preinaka koja se odnosi na vrstu *Allium tenuiflorum* Ten., a s popisa su uklonjene tri svojte (*A. paniculatum* L. subsp. *fuscum* Waldst. et Kit., *A. paniculatum* L. subsp. *villosulum* (Halácsy) Stearn. i *A. paniculatum* L. subsp. *paniculatum*).

Ključne riječi: baza podataka Flora Croatica, flora, nomenklatura, nove vrste, taksonomija

Bogdanović, S. (2024): New species and nomenclatural changes in the checklist of the Croatian flora – 8. Glas. Hrvat. bot. druš. 12(2): 59-64.

Abstract

In the Journal of the Croatian Botanical Society seven contributions were published that serve as an update of the national flora checklist and the Flora Croatica Database – FCD with new entries of a newly described plant taxa and new discovered taxa in the flora. Besides that, nomenclatural changes were applied as well on already existing plant taxa. This is the eight contribution with ten new plant taxa (*Allium dinaricum* Bogdanović, Anačkov, Čato, Borovečki-Voska, Salmeri et Brullo, *Carex distachya* Desf. subsp. *phyllostachioidea* (Ö.Nilsson) Jac.Koopman, Więclaw, Bogdanović et T.Denchev, *Cenchrus longisetus* M.C.Johnst., *Cenchrus spinifex* Cav., *Cochlearia danica* L., *Lepidium oblongum* Small, *Micromeria*

silicii Bogdanović, Ljubičić, L. Sáez et Brullo, *Prangos trifida* (Mill.) Herrnst. et Heyn, *Sporobolus indicus* (L.) R.Br. and *Stachys ocymastrum* (L.) Briq.) added to the FCD, as their first record in Croatia. In addition, one nomenclatural change related to the species *Allium tenuiflorum* Ten. was made, and three taxa (*A. paniculatum* L. subsp. *fuscum* Waldst. et Kit., *A. paniculatum* L. subsp. *villosulum* (Halácsy) Stearn. and *A. paniculatum* L. subsp. *paniculatum*) were excluded from the checklist of the Croatian flora.

Keywords: flora, Flora Croatica Database, new species, nomenclature, taxonomy

U bazu podataka Flora Croatica (Nikolić i sur. 2024) dodano je ukupno deset novih biljnih svojiti koje se po prvi puta bilježe za Hrvatsku, od kojih su dvije novoopisane za znanost. Provedena je i jedna nomenklaturna preinaka, a tri svojite su uklonjene s nacionalnog popisa flore, a to su:

***Allium dinaricum* Bogdanović, Anačkov, Čato, Borovečki-Voska, Salmeri et Brullo**

Mjesto prvog objavljivanja: Willdenowia 54: 184 (2024)

Sinonimi: *Allium fuscum* Waldst. & Kit. var. *gracile* Anačkov, Takson. Horol. roda *Allium* u Srbiji: 132 (2009) nom. inval.

Nalazišta u Hrvatskoj: Rijeka, otok Krk, Velebit, Dalmatinska Zagora, Kozjak, Biokovo, Dinara, Svilaja, Kamešnica i poluotok Pelješac (prema Bogdanović i sur. 2024).

Bogdanović i sur. (2024) u okviru taksonomske revizije ljetno-kasnoletno cvjetajućih vrsta *Allium* sect. *Codonoprasum* Rchb. na području Balkanskog poluotoka izdvajaju i opisuju novu vrstu (*A. dinaricum*) s Velebita koja je morfološki slična vrsti *A. fuscum* Waldst. et Kit. i kao takva je do sada bila u Hrvatskoj prisutna u nacionalnom popisu flore. Vrsta *A. dinaricum* se morfološki razlikuje od vrste *A. fuscum* po tome što ima vanjske ovoje lukovice blago nitaste (vs. kožičaste), stabljike su često po dvije iz lukovice (vs. jedna stabljika), polukružni presjek lista (vs. plosnati presjek) s izražena dva rebra, uspravne i kraće spate tj. ovojne listove (vs. dugačke i otklonjene ili svijene spate), cvat malocvjetni (vs. mnogocvjetni), listove perigona manje, vanjske prašnike i anulus kraće, vrh prašnice ušiljen (vs. zaobljen) i manju plodnicu.

***Carex distachya* Desf. subsp. *phyllostachioidea* (Ö.Nilsson) Jac. Koopman, Więctaw, Bogdanović et T.Denchev**

Mjesto prvog objavljivanja: Acta Botanica Croatica 84(1): (2025)

Sinonimi: *Carex distachya* Desf. var. *phyllostachioidea* Ö.Nilsson, Fl. Turkey 9: 622 (1985).

Nalazišta u Hrvatskoj: Za sada je planina Biokovo jedini poznati lokalitet (prema Koopman i sur. 2025).

U okviru opsežne herbarijske revizije mediteranske vrste *Carex distachya* Desf. na području cijelog Mediterana prema Koopman i sur. (2025) izdvojene su dvije podvrste koje se morfološki dobro razlikuju. Tipična podvrsta *C. distachya* subsp. *distachya* prisutna je gotovo u svim mediteranskim zemljama dok je podvrsta *C. distachya* subsp. *phyllostachioidea* ograničena na zemlje istočnog Mediterana (Turska, Grčka, Bugarska, Crna Gora i Hrvatska). Glavne morfološke osobine na temelju koji se podvrsta *C. distachya* subsp. *phyllostachioidea* razlikuje od tipične su sljedeće: listovi široki 0,9–2,5 mm (vs. 0,5–1,5 mm), utrikulusi s 2 izražene žile (vs. utrikulusi gotovo bez žila), kljun utrikulusa hrapav s više od 4 sitna zubića (vs. kljun utrikulusa gladak ili s 1–4 sitna zubića sa svake strane).

***Cenchrus longisetus* M.C.Johnst.**

Mjesto prvog objavljivanja: Sida 1: 182 (1963)

Sinonimi: *Cenchrus villosus* (Fresen.) Kuntze, Revis. Gen. Pl. 3(2): 347 (1898), *Pennisetum villosum* Fresen., Mus. Senckenberg. 2: 134 (1837), *Pennisetum villosum* var. *humile* Hochst. ex A.Rich.,

Tent. Fl. Abyss. 2: 387 (1850), *Pennisetum angustifolium* E.Vilm., Fl. Pleine Terre: 599 (1863).

Nalazišta u Hrvatskoj: Split

Ova se vrsta po prvi puta u flori Hrvatske spominje u okviru izrade doktorske disertacije urbane flore grada Splita na području parka Sustipan (Ruščić 2003). Maslo (2023) također potvrđuje nalaz ove vrste na istom lokalitetu bez dodatnog novog širenja.

***Cenchrus spinifex* Cav.**

Mjesto prvog objavljivanja: Icon. [Cavanilles] 5: 38 (1799)

Sinonimi: *Cenchrus albertsonii* Runyon, Amer. J. Bot. 26: 485 (1939), *C. carolinianus* Walter, Fl. Carol.: 79 (1788), *C. humilis* Hitchc., Contr. U.S. Natl. Herb. 24: 488 (1927), *C. incertus* M.A.Curtis, Boston J. Nat. Hist. 1: 135 (1837), *C. microcephalus* Nash ex Hitchc. & Chase, Contr. U.S. Natl. Herb. 18: 356 (1917), *C. muricatus* Phil., Anales Univ. Chile 36: 202 (1870), *C. parviceps* Shinnars, Field & Lab. 24: 73 (1956), *C. pauciflorus* Benth., Bot. Voy. Sulphur: 56 (1844), *C. pauciflorus* var. *muricatus* Caro & E.A.Sánchez, Kurtziana 4: 122 (1967), *C. roseus* E.Fourn. ex Hemsl., Biol. Cent.-Amer., Bot. 3: 507 (1885), *C. spinosus* Rojas Acosta, Cat. Hist. Nat. Corrientes: 188 (1897), *C. strictus* Cham., Bot. Gaz. 3: 20 (1878), *Nastus carolinianus* (Walter) Lunell, Amer. Midl. Naturalist 4: 214 (1915).

Nalazišta u Hrvatskoj: poluotok Pelješac, Žuljana

Iako za sada efemerno, vrsta je zabilježena u sastavu ruderalne vegetacije dvaju napuštenih vrtova u mjestu Žuljana na poluotoku Pelješcu (Dolina i sur. 2024). Inače ova američka vrsta poznata je kao vrlo invazivna u nekim od okolnih europskih zemalja.

***Cochlearia danica* L.**

Mjesto prvog objavljivanja: Sp. Pl.: 647 (1753)

Sinonimi: *Cochlearia officinalis* L. var. *danica* (L.) Alef., Landw. Fl.: 252 (1866), *C. officinalis* L. subsp. *danica* (L.) Hook.f., Student. Fl. Brit. Isl.: 34 (1870),

C. danica f. *colorata* Merino ex M.Laínz, Brotéria, Ci. Nat. 24: 114 (1955), *C. danica* var. *gallaecica* Pau, Mem. Real Soc. Esp. Hist. Nat. 2: 513 (1904), *C. danica* var. *integrifolia* DC., Syst. Nat. 2: 366 (1821), *C. hastata* Moench, Suppl. Meth.: 87 (1802), *C. hederacea* Gray, Nat. Arr. Brit. Pl. 2: 696 (1822), *C. minima* Steud., Nomencl. Bot., ed. 2, 1: 392 (1840), *Crucifera danica* E.H.L.Krause, Deutschl. Fl. Abbild., ed. 2. 6: 57 (1902).

Nalazišta u Hrvatskoj: Vežišće, Lipovljani, Staro Petrovo selo

Cochlearia danica atlantska je vrsta koju su prvi puta za Hrvatsku zabilježili Schmidt i sur. (2023) na nekoliko lokacija duž autoceste Zagreb – Slavonski Brod.

***Lepidium oblongum* Small**

Mjesto prvog objavljivanja: Fl. S.E. U.S. [Small]. 468: 1331 (1903)

Sinonimi: *Lepidium oblongum* var. *typicum* C.L.Hitchc., Madroño 8: 125 (1945), *L. greenei* Thell., Neue Denkschr. Schweiz. Naturf. Ges. 41(Abh. 1): 253 (1906), *L. oblongum* var. *insulare* C.L.Hitchc., Madroño 8: 125 (1945), *L. reticulatum* var. *karwinskyanum* Thell., Neue Denkschr. Schweiz. Naturf. Ges. 41(Abh. 1): 255 (1906).

Nalazišta u Hrvatskoj: Zagreb, Čakovec, Varaždin i Slavonski Brod.

Lepidium oblongum je srednjeamerička vrsta koja je u hrvatskoj flori zabilježena na području Zagreba, sjeverne Hrvatske (Čakovec i Varaždin) te u istočnoj Hrvatskoj (Slavonski Brod). Primijećeno je njezino pojavljivanje uz željezničke pruge i postaje što upućuje na trenutni način širenja. Vrsta je dodana na nacionalni popis flore Hrvatske na temelju pet herbarijskih primjeraka iz ZA zbirke (ZA 77206-77210).

***Micromeria silicii* Bogdanović, Ljubičić, L. Sáez et Brullo**

Mjesto prvog objavljivanja: Phytotaxa 662(1): 3 (2024)

Sinonimi: *Micromeria graeca* (L.) Benth. var. *pauciflora* Visiani, Fl. Dalmat. 2: 196 (1847).

Nalazišta u Hrvatskoj: otoci Svetac i Biševo.

U okviru taksonomske revizije vrsta iz grupe *Micromeria microphylla* na području Mediterana, Bogdanović i sur. (2024) opisuju novu endemičnu vrstu iz središnje Dalmacije. U prijašnjim istraživanjima ova vrsta je bila poznata jedino s otoka Sveca i to pod imenom *M. graeca* (L.) Benth. var. *pauciflora* Vis. (Visiani 1847), a onda ju Čedomil Šilić 1979. godine određuje kao *M. microphylla* (d'Urv.) Benth (Šilić 1979). Provedena morfološka analiza svih vrsta koje pripadaju srodstvenom krugu *M. microphylla* pokazala je da se populacije s otoka Sveca i Biševa značajno razlikuju od tipične vrste *M. microphylla* s Malte, Sicilije i ostatka Italije te su je autori opisali kao novu vrstu, dajući joj ime *M. silicii*, u čast poznatom botaničaru Č. Šiliću koji se bavio ovim rodnom na području Balkana. *Micromeria silicii* se od tipične *M. microphylla* razlikuje u tome što ima kraće dlake na stabljici (0,1–0,3 mm vs. 0,3–0,8 mm), dužu čašku (3–3,7 mm vs. 2,5–3,2 mm) i kraći gornji zubac čaške (0,6–0,8 mm vs. 0,8–1,1 mm), kraći vjenčić (3,5–4 mm vs. 4,5–6 mm) s cijevi unutar časke, a ne izvan nje, prašnici unutar cijevi vjenčića, a ne vire izvan cijevi i nešto većim merikarpima (0,8–1 × 0,4–0,5 mm vs. 0,6–0,8 × 0,3–0,4 mm).

***Prangos trifida* (Mill.) Herrnst. et Heyn**

Mjesto prvog objavljivanja: Boissiera 26: 58 (1977)

Sinonimi: *Armarintea trifida* (Mill.) Samp., Herb. Port., Ap. 3: 13 (1914), *Cachrys trifida* Mill., Gard. Dict., ed. 8.: n. 1 (1768), *Armarintea morisonii* Bubani, Fl. Pyren. 2: 415 (1899), *Cachrys laevigata* Lam., Encycl. 1: 256 (1783), *Cachrys libanotis* Gouan, Ill. Observ. Bot.: 12 (1773), *Cachrys morisonii* All., Auct. Fl. Pedem.: 23 (1789).

Nalazišta u Hrvatskoj: Nacionalni park Kornati, otočić Zmorašnji Opuh (Puh)

Ovo su mediteransku vrstu prvi puta zapazili još 2013. god. na otočiću Zmorašnji Opuh na krajnjem jugu NP Kornati Pandža i sur. (2024).

***Sporobolus indicus* (L.) R.Br.**

Mjesto prvog objavljivanja: Prodr. Fl. Nov. Holland.: 170 (1810)

Sinonimi: *Agrostis elongata* Lam., Tabl. Encycl. 1: 162 (1791), *Agrostis indica* L., Sp. Pl.: 63 (1753), *Sporobolus lamarckii* Desv., W.Hamilton, Prodr. Pl. Ind. Occid.: 4 (1825), *Vilfa elongata* P.Beauv., Ess. Agrostogr.: 16 (1812), *Vilfa indica* (L.) Trin. ex Steud., Nomencl. Bot., ed. 2, 2: 767 (1841).

Nalazišta u Hrvatskoj: Split, Supetar na Braču, Živogošće i Starigrad kod NP Paklenica.

Ova vrsta potječe iz Srednje i Južne Amerike, a u Hrvatskoj je bilježena po prvi puta 2007. godine u Živogošću kod Makarske (Maslo 2023). Nakon toga, uočeno je i širenje na Braču i Splitu (Nikolić i sur. 2024). Osim toga, vrsta je 2023. god. zabilježena na pumpnoj stanici u Starigradu kod NP Paklenica na temelju herbarijskog primjerka iz ZAGR 78257.

***Stachys ocymastrum* (L.) Briq.**

Mjesto prvog objavljivanja: Lab. Alp. Mar.: 252 (1893)

Sinonimi: *Galeopsis hirsuta* L., Sp. Pl.: 580 (1753), *Sideritis ocymastrum* L., Syst. Nat., ed. 10. 2: 1098 (1759), *Stachys hirta* L., Sp. Pl., ed. 2.: 813 (1763), *Tetrahitum hirtum* Hoffmanns. & Link, Fl. Portug. 1: 104 (1809).

Nalazišta u Hrvatskoj: otok Iž

Vrsta *Stachys ocymastrum* poznata je u zemljama Zapadnog i Središnjeg Mediterana. Do sada je u hrvatskoj flori poznata jedino s otoka Iža, gdje je zabilježena u sastavu ruderalne vegetacije u mjestu Veli Iž (Purgar i sur. 2025).

Nomenklaturne promjene

Dosadašnji naziv svojite *Allium pallens* L. subsp. *tenuiflorum* (Ten.) Stearn prebačen je na rang samostalne vrste *A. tenuiflorum* Ten. prema preuzetom konceptu iz baze POWO (2024).

Izbačene svojite s nacionalnog popisa flore

Određeni pripadnici *Allium* sect. *Codonoprasum* Rchb. koji su bili na popisu nacionalne flore uklonjeni su s popisa jer ne rastu na području Hrvatske, a radi se o sljedećim svojitama: *A. paniculatum* L. subsp. *fuscum* Waldst. et Kit. i *A. paniculatum* L. subsp. *villosulum* (Halácsy) Stearn. Naime, svojita *A. paniculatum* subsp. *fuscum* raste samo u Srbiji, Rumunjskoj i Bugarskoj prema Brullo i sur. (1996), a sve populacije iz Hrvatske nakon taksonomske revizije ove grupe u biti pripadaju novoopisanoj vrsti *A. dinariucm* koja je obrađena u uvodnom dijelu ovog priloga ili ruderalnoj vrsti *A. dentiferum* Webb et Berthel. Svojita *A. paniculatum* subsp. *villosulum* također je uklonjena s popisa jer se u biti to ime treba smatrati sinonimom od svojite *A. rhodopeum* Velen. subsp. *rhodopeum* koja ne raste u Hrvatskoj već dolazi samo u Albaniji, Srbiji, Bugarskoj i Grčkoj (Brullo i sur. 1998, POWO 2024). Uklonjena je i tipična podvrsta *A. paniculatum* subsp. *paniculatum* iz jednostavnog razloga što prema novijim istraživanjima vrsta *A. paniculatum* nema podvrsta (Brullo i sur. 2008, Salmeri i sur. 2016, Vojtěchová i sur. 2023, POWO 2024) tako da su svi navodi u FCD-u prebačeni pod *A. paniculatum*. Međutim i dalje ostaje otvoreno i upitno pojavljivanja te vrste u hrvatskoj flori jer je prema gore spomenutim autorima ta vrsta prisutna uglavnom na području Rusije zato se treba smatrati dvojbenom dok se ne ustanovi koje morfološki slične vrste rastu na području Balkana, odnosno Hrvatske.

Literatura

Bogdanović, S., Anačkov, G., Čato, S., Borovečki-Voska, L., Salmeri, C., Brullo, S. (2024): *Allium dinaricum* (Amaryllidaceae), a new species of *A.* sect. *Codonoprasum* from the Balkan Peninsula based on morphology and karyology. *Willdenowia* 54: 183196.

Bogdanović, S., Ljubičić, I., Saez, L., Brullo, S. (2024): *Micromeria silicii*, a new species from Croatia and its relationships with taxa of the *M. microphylla* group (Lamiaceae). *Phytotaxa* 662(1): 1-18.

Brullo, S., Guglielmo, A., Pavone P, Salmeri C. (2008): Taxonomic study on *Allium dentiferum* Webb & Berthel. (Alliaceae) and its relations with allied species from the Mediterranean. *Taxon* 57: 243–253.

Brullo, S., Guglielmo, A., Pavone, P., Scelsi, F., Terrasi, M.C. (1996): Cytotaxonomic consideration of *Allium fuscum* Waldst. et Kit. (Liliaceae), a critical species of the European flora. *Folia Geobot. & Phytotax.* 31: 465-472.

Brullo, S., Guglielmo, A., Terrasi, M. C. (1998): Notes on *Allium rhodopeum* (Alliaceae), a neglected species from the E Mediterranean area. *Plant Biosystems* 132(1): 63-69.

Dolina, K., Jasprica, N., Verloove, F. (2024): *Cenchrus spinifex* – a new grass species from Croatia. *Nat. Croat.* 33(1): 207-212.

Koopman, J., Więclaw, H., Bogdanović, S., Denchev, T.T. (2025): *Carex distachya* (Cyperaceae) with both subspecies in Europe. *Acta Botanica Croatica* 84(1). doi: 10.37427/botcro-2025-013.

Maslo, S. (2023): New findings and confirmation of the presence of two alien grass species in Croatia: *Cenchrus longisetus* and *Sporobolus indicus*. *Glasilo Future* 6 (2-3): 1-7.

Nikolić, T., Bogdanović, S., Vuković, N., Šegota, V. (ur.) (2024): Flora Croatica Database, Sveučilište u Zagrebu, Prirodoslovno matematički fakultet, Botanički zavod, Zagreb. <https://hirc.botanic.hr/fcd/> (pristupljeno: 18. prosinca 2024.).

Pandža, M., Jasprica, N. (2024): First record of *Prangos trifida* (Apiaceae) in Croatia. *Acta Botanica Croatica* 83(1): 80-83.

- POWO (2024): Plants of the World Online. Facilitated by the Royal Botanic Gardens, Kew. Published on the Internet. Available from: <http://www.plantsoftheworldonline.org/> (pristupljeno 20. prosinca 2024.).
- Purger, D., Purger, J.J., Pandža, M., Jasprica, N. (2025): *Stachys ocymastrum* (Lamiaceae) – a new plant species in Croatia. Acta Botanica Croatica 84(2): doi:10.37427/botcro-2025-021.
- Ruščić, M. (2003): Urbana flora Splita. Magistarski rad, Prirodoslovno-matematički fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb.
- Salmeri, C., Brullo, C., Brullo, S., Giusso del Galdo, G., Moysiyenko, I. (2016): What is *Allium paniculatum*? Establishing taxonomic and molecular phylogenetic relationships within *A.* sect. *Codonoprasum*. J. Syst. Evol. 54: 123-135.
- Schmidt, D., Fekete, R., Kis, S. (2023): Synanthropic spread of some salt tolerant plant species along roadsides in the continental part of Croatia. Nat. Croat. 32(2): 381-398.
- Šilić, Č. (1979): *Micromeria* U: Šilić, Č. (ur.) Monografija rodova *Satureja* L., *Calamintha* Miller, *Micromeria* Bentham, *Acinos* Miller i *Clinopodium* L. u flori Jugoslavije. Zemaljski muzej Bosne i Hercegovine, Sarajevo, 172–262.
- Visiani, R. de (1847) :Flora Dalmatica 2. Friedericum Hofmeister, Leipzig.
- Vojtěchová, K., Koblíková, L., Schönswetter, P., Duchoslav, M. (2023): Disentangling the taxonomic structure of the *Allium paniculatum* species complex in central and eastern Europe using molecular, cytogenetic and morphological tools. Preslia 95: 119-163.